

Az iskolapszichológus, mint
vitamin a szervezetben

Dr. Szabó Éva
SZTE - Szeged

Gyógyszer

Vitamin

- Betegség esetén
- Estei dózisok
- Utólag
- Helyreállít
- Esetleg tüneti (?)
- Mellékhatások előfordulhatnak

- Nem kell hozzá betegség – természetes
- Folyamatosan hat
- Megelőző szerepű
- Javítja a működést
- Nincs mellékhatás

Minden hasonlat sántít!

Kétféle működésmód

(Mindkettőnek van létjogosultsága!)

Klinikai (medikális)

- Fókuszban a személy – kliens (leggyakrabban diák)
- Diagnosztika + tanácsadás
- Hatókör: szűk
- Hatás: relatíve gyors
- Jelleg: posztventív

Szervezet- és szociálpszichológiai

- Fókuszban a probléma
- Információ gyűjtés
- Rendszerszemlélet
- Intervenció: több síkon
- Hatókör: széles
- Hatás: relatíve lassú
- Jelleg: preventív – edukatív

A kedves tanárnő esete

- 6. osztálya volt, zárkózott, kissé merev, kevés óra az osztályával
- Probléma, amivel megkeresett:
 - Egy fiú nagyon problémás, szülei börtönben, nagymama neveli, bántja a többieket, kezdik kiközösíteni, verekedés a mosdóban, rendszeres cirkusz a tesi órák előtt, nem akar levetkőzni
 - Húzza magával a „javát”
- Implicit + explicit elvárás:
 - Fogalakozz a fiúval ! - „gyógyszer” (órás mester) üzemmód

Vitamin üzemmód

- **Beszélgetés a tanárnővel:**
 - ✦ Osztályról, tanári munkáról, nehézségekről, eddigi akciókról,
 - ✦ kapcsolatáról az osztállyal
 - Újabb információk:
 - ✦ valójában az egész osztállyal nehéz, a fiú csak a jéghegy csúcsa
 - ✦ Nem tud szót érteni a mai fiatalokkal
- **Információ:**
 - Órák látogatása
 - ✦ Először csak nála – később másoknál is
 - ✦ Tapogatózó beszélgetés az osztályt tanítókkal, végül tesi tanárral is
- **Szociometria**

Leszűrt következtetések

- A gyerekek viselkedése a pubertás kezdeti szakaszának megfelelő
- A fiúk között a vezető szerep nem az agresszív fiúé, valójában nincs vezető a fiúk között
- Nincs az osztálynak középpontja – a lányok összetartóbbak (életkori)
- A konformitást az agresszorhoz a félelem vezérli
- A levetkőzési kérdést a diákokkal kell megbeszélni
- Az osztályfőnöki órák unalmasak, rutinszerűek, jobbra ellenőrzésről, és nagyon szelíden, de mégis csak prédikálásról szólnak.
- Nincs élő kapcsolat az osztályfőnökkel

Intervenciós cél

- Javítani az osztály és az osztályfőnök viszonyát
 - Az osztályfőnöki órák életre keltése
 - Az osztályfőnök attitűdjének változtatása
 - A kiégés kezdeti folyamatának visszafordítása
- Megérteni a gyerekek ellenállását – ha lehet segíteni leküzdeni
- Fejleszteni a közösséget, hogy nagyobb erővel tudják egymást befolyásolni, megvédeni (antibullying – módszer 😊)

Intervenciós terv

- **Társ osztályfőnöki munka ajánlása**
 - Közös felkészülés - szemléletformálás
 - ✦ Kezdetben ő a „ko-” (Modellnyújtási lehetőség)
 - ✦ Órák után megbeszélés
 - Egyes témarészek fokozatos átadása – felkészítés, megbeszélés
 - Teljes óra átadása- felkészítés, megbeszélés
 - Önálló felkészülés, utána megbeszélés
 - Alkalmi „szupervízió”
- **Eredmény: „feleslegessé váltam” ☺**

Alsós-felső konfliktus

- **Alsós tanítónő megkeresése:**
 - Az előző osztályát átvevő kolléga nekitámadt, és alkalmatlannak nevezte, azt mondta a gyerekek nem tudnak semmit (sírva meséli)
 - Ő ezt nem így látja, megszégyenítve érzi magát a nagyhatalmú felsős kollégával nem mer szembe szállni
- **Elvárás:**
 - Beszéljek a felsőssel, és mondjam meg neki, hogy a korábbi méréseim alapján nincs igaza = gyógyszer üzemmód

Vitamin üzemmód

Megértés

- Ezt a problémát nem először hallom, de most lett drámai
- Kérdés: A szervezeti szinten van a konfliktus vagy a két személy között?
- Információ gyűjtés: beszélgetések – informálisan a témáról
- Eredmény: a konf. szervezeti szintű

Megoldás

- Türelemre intés- beavatás a sértett felé
- Edukatív előadás – nevelési értekezleten az életkori váltásról, tanári sémákról
- Vezető meggyőzése –osztálytanítói döntések előrehozásáról
- Hospitálás indítványozása – áprilistól
- Osztályátadási szokások kialakítása

Ez is megelőzhető lett volna , ha...

- Jó színvonalú középiskola – nincs iskolapszichológus!!!
 - Alul teljesítő - 3,75-ös átlag
- Igazgató: képességvizsgálatot rendel külső pszichológus szakértőtől
 - azaz: felmentést vár
(orvosi analógia: sajnos öröklött hajlama van erre, ezzel már együtt kell élni stb.)

Vitamin üzemmód

- Nincs képességmérés – nem ez az első lépés!
- Nézzük meg mi zajlik az órákon: hospitálás kérés
 - Legproblémásabb tárgyakból
- Mi zajlik az osztályban mi vezérli a gyerekeket? Miben különböznek az igazán jóktól (legjobb eredményű osztály) és az átlagostól (jó eredményű osztály) – 3 osztályban:
 - Normavizsgálat
 - Szociometria
 - Jövőkép és motiváció vizsgálat
 - Beszélgetés a két csoporttal

Eredmény

- **Diákokkal való csoportos beszélgetés:**
 - Az osztályfőnökkel „nem értik egymást”
 - A problémás tárgyak tanárai szerintük „lenézik őket”
- **Hospitálás:**
 - A problémás tárgyat tanító tanárok kiemelkedően jó szaktudásúak, de nem gyerekekhez igazodva tanítanak, egyedül szárnyalnak...
 - Osztályfőnök és a gyerekek két külön világ – mindkettő a maga értékeivel, de egymással nem találkozik
- **Vizsgálatok**
 - A nehéz osztályban: téves normák, pozitív jövőkép, erős motivációs tartalékok, kohezív közösség - csak a normákban tér el a két kontroll osztálytól.

Intervenció és elmaradt lehetőségek

- Szülői tájékoztatás – cél: pozitív attitűd irányába formálás
- Tanári tájékoztatás – cél: pozitív attitűd irányába formálás

- Potenciális lépések felajánlása az iskolavezetésnek:
 - Tanárcsere
 - Osztályfoglalkozások – csapat és norma formálás
 - Társosztályfőnöki munka - feszültségoldás

- **TANULSÁG:**
- Talán megelőzhető lett volna – helyes humánerőforrás gazdálkodással: ha a csoport és a formálisan megbízott vezetők (tanárok) igényei elvárásai stílusa közelebb áll

- Jó iskolapszichológus, ha ismeri a szervezetet, a kollégák erősségeit és gyengéit akkor segíthet az ilyen problémák megelőzésében

- Ha nincs vitamin csikorog a rendszer

Vitamin üzemmód feltételei

- Alapos szakmai önismeret – milyen beállítottságú vagyok?
- Rendszerszemléletű látásmód – állandó helikopter szemlélet
- Szükséges szintű szakmai alkalmazkodás a szervezethez – van, ahol más kell!
- Megfelelő képzettség és tapasztalat – elsősorban humanisztikus szemléletű technikák – non-direktivitás
- Jó szervezeti beágyazottság: megnyerni az ügynek a vezetőt és a pedagógusok egy részét (nagy részét 😊)
- Türelem a hosszabbtávú hatásmechanizmusok esetén
- Szakmai támogatás – szupervízió (magas frusztráció miatt)

Köszönöm a figyelmet!

Éva